

Thema 2 Jongeren

2 Jongeren

2.1	Hoe word je wie je bent?	20
2.2	Een leven lang leren	22
	• Ik zit eraan vast	24
2.3	Wat is normaal?	26
2.4	Bij welke groep hoor je?	28
	• De invloed van popmuziek	30

"Soms wil je ergens bij horen, maar soms ook niet"

Maatschappijleer 2020-2021

Leerkaart: Jongeren

Boek: Thema's maatschappijleer

Digitaal werkboek:

<https://www.themas.online/login> klik op de sleutel. zoek dan ROC Mondriaan klik erop en log in met je schoolaccount.

Oefenen toetsvragen via app: vmbo kgt

Leerkaart, clips+ opdrachten, powerpoint etc. :

www.mevrouwgroenewegen.jimdo.com

Contact: m.groenewegen@rocmondriaan.nl

Leerstof en toetsen WEEK 41: 5-9 okt studiewijzer

Thema 2: Jongeren

2.1. Hoe word je wie je bent?

2.2. Een leven lang leren

Leerstof en toetsen WEEK 42: 12-16 okt

Thema: Jongeren

2.3. Wat is normaal?

2.4. Bij welke groep hoor je?

2.1 Hoe word je wie je bent?

Hoofdstuk 1	Hoe word je wie je bent? leerkaart	
Boek	Blz. 20 en 21	
Werkboeksite	Alle oefeningen	
Film/clip	clip: Hoe word je wie je bent?	
Kijkvragen	Zie onderaan	

In het kort: Hoe je wordt wie je bent hangt af van de **omgeving** waar je opgroeit (aangeleerde eigenschappen) die je daar **aanleert** en je **aangeboren eigenschappen**

- **Omgeving:**

- Groot/klein gezin
- Dorp/ stad/land
- Gelovig/ niet gelovig
- Cultuur: *alle normen en waarden en gewoonten die mensen in een bepaalde groep of samenleving met elkaar delen.*

Het gedrag dat bij jouw cultuur hoort, leer je tijdens je leven aan:

- Socialisatie: *het bewust of onbewust aanleren van normen, waarden en gewoonten die bij*
jouw cultuur horen

- *Gezin*
- *School*
- *Vrienden*
- *Sportclub*
- *Werk*
- *Geloof*
- *Media*
- *Overheid*

- **Aangeboren eigenschappen**

- karakter bv. driftig, positief

- anders bv. adhd

Nature – Nurture debat

←
aangeboren kenmerken

→
aanleren en afleren door 'opvoeding'

Clip +kijkvragen: [bekijk de clip en mail de antwoorden op de kijkvragen naar m.groenewegen@rocmondriaan.nl](mailto:m.groenewegen@rocmondriaan.nl) [clip: Hoe word je wie je bent?](#)

Dia 6.

1. Mensen hebben diverse ontwikkelingsfasen in hun leven.

a. Zoek op hoe de verschillende fases worden genoemd en schrijf ze achter de jaartallen.

b. omcirkel de leeftijdsfase(s) waarop ouders/verzorgers de meeste invloed op de opvoeding hebben.

- 0- 1 jaar
- 1-3 jaar
- 3-6 jaar
- 6-12 jaar
- 12-20 jaar
- 20-35 jaar
- 35- 55 jaar
- 55- Dood

2. De 2 zussen zijn allebei zangeressen, komt deze muzikaliteit door opvoeding of erfelijkheid? Leg je antwoord uit!

2.1 Hoe word je wie je bent?

EEN GROOT GEZIN IS FIJN - Daantje Rozenmuller is 14, groeit op in een groot gezin met zeven kinderen en is één van een tweeling. "Het is vaak heel gezellig, je kunt altijd wel wat doen met iemand. Maar soms wil je ook iets helemaal alleen doen. Daarom zitten mijn tweelingzus en ik niet meer bij elkaar in de klas. Wat ik heel stom vind aan een groot gezin is dat je minder aandacht hebt voor jezelf. Je moet altijd alles delen. Ik zou mijn moeder ook weleens een keer alleen voor mezelf willen hebben."

De omgeving waarin je opgroeit, heeft veel invloed op je leven. Kom je uit een groot of klein gezin, woon je in Amsterdam of in een dorp in Twente en word je gelovig opgevoed of juist niet? Die dingen bepalen voor een deel hoe je in het leven staat, wat je normaal vindt en wat je toekomstmogelijkheden zijn. Maar ook je aangeboren eigenschappen spelen een belangrijke rol bij het vormen van je karakter. Denk maar aan driftig zijn, verlegenheid of ADHD. Deze eigenschappen bepalen ook hoe je eruitziet, zoals de kleur van je ogen en je haar. Vaak zijn ze moeilijk te veranderen.

Cultuur en socialisatie

Wie je bent en hoe je je gedraagt, wordt dus zowel bepaald door je aangeboren eigenschappen als door alles wat je leert van je omgeving. Als je in India opgroeit, leer je Hindi spreken en eet je regelmatig met je handen. Maar leef je in Nederland, dan spreek je Nederlands en eet je boterhammen met hagslag. Je gedraagt je dus naar de cultuur van de samenleving waarin je opgroeit. **Cultuur** is de verzamelnaam voor alle normen, waarden en gewoonten die mensen in een bepaalde groep of samenleving met elkaar delen.

Het gedrag dat bij jouw cultuur hoort, leer je tijdens je leven aan. Dit noemen we soci-

alisatie: het bewust of onbewust aanleren van normen, waarden en gewoonten die bij jouw groep of samenleving horen. Het doel van socialisatie is dat de omgang tussen mensen in de maatschappij soepel verloopt. Je weet wat er van jou wordt verwacht en wat jij van anderen kunt verwachten.

"Soms moet ik even een blokje om"

Televisiepresentator **Filemon Wesselink** heeft autisme. "Soms zit

ik heel erg in mijn eigen wereldje, kun je moeilijk contact met mij krijgen. En thuis, met mijn drie kinderen, of op het werk kan ik bijvoorbeeld snel overprikkeld raken. Nu ik wéét

dat ik autisme heb, heb ik geleerd dat ik even een blokje om moet om weer tot rust te komen. Voorheen raakte ik heel erg uit mijn humeur. Daar staat tegenover dat ik me enorm goed kan concentreren, oog voor detail heb en dat ik sterk analytisch kan denken." Bron: Psychologie Magazine

Bron 1

Waar socialiseer je?

Op veel plaatsen hebben mensen invloed op jouw waarden, normen en gedrag.

- Socialisatie begint bij de opvoeding in het **gezin**. Je leert er als kind lopen en praten, maar ook dat je anderen niet mag slaan en dat je je speelgoed moet delen.
- Op **school** leer je naast wiskunde en Engels ook discipline, zelfstandigheid en samenwerken. Je moet op tijd komen, huiswerk maken en in groepjes werken.
- Je praat veel met **vrienden en vriendinnen**, waarbij je elkaars gedrag, meningen en belangstelling beïnvloedt.
- Op een **sportclub** leer je niet alleen de spelregels, maar ontwikkel je ook doorzettingsvermogen en teamgeest. Je belt dus niet vlak voor een wedstrijd af als je geen zin hebt.
- Op je **werk** moet je prestaties leveren en met anderen samenwerken. Net als school bepaalt werk je leefritme: wanneer werk je en wanneer ben je vrij?
- Ben je gelovig, dan wil je leven volgens de regels van je **geloof**. Ben je bijvoorbeeld moslim of joods, dan eet je geen varkensvlees.
- **Media** zoals televisie en internet geven informatie, maar ze beïnvloeden ook je gedrag en ideeën.
- De **overheid** heeft veel invloed op ons omdat zij wetten maakt waarin staat wat wel

en wat niet mag. Daardoor rijden we aan de rechterkant van de straat, betalen belasting en weten dat we niemand mogen discrimineren. Daarnaast geeft de overheid voorlichting en adviezen, zoals met de campagne 'MONO' over fietsen en autorijden zonder afgeleid te worden door sociale media.

Aangeboren of aangeleerd?

Wordt ons gedrag nu meer bepaald door eigenschappen die zijn aangeboren of juist zijn aangeleerd? Deze vraag wordt ook wel het 'nature-nurture-debat' genoemd.

Nature staat voor het deel dat aangeboren is. Nature-aanhangers leggen vooral de nadruk op aangeboren kenmerken zoals voetbaltalent, ritmegevoel, seksuele voorkeur en agressiviteit. Zij wijzen er bijvoorbeeld op dat tweelingen die op verschillende plaatsen opgroeien, later vaak toch dezelfde belangstelling, talenten en gewoonten hebben.

Nurture betekent 'opvoeding'. Nurture-aanhangers zeggen dat je de belangrijkste dingen aanleert of afleert. Daarbij speelt de omgeving waarin je opgroeit een grote rol. Als je snel agressief bent, kun je leren om jezelf te beheersen. En je wordt pas een goede drummer als je drumles neemt. Zij zeggen daarom dat je vorming meer bepaalt wie je bent dan je aangeboren kenmerken. Wat denk jij?

“Ik ben niet gepusht”

Max Verstappen is de jongste Formule 1-coureur ooit. Op zijn 17e maakte hij zijn debuut, een jaar later promoveerde hij naar Red Bull Racing en won meteen zijn eerste Grand Prix.

Max heeft de liefde voor de autosport niet van een vreemde: zijn vader Jos deed meer dan honderd keer mee aan Formule 1-races. Zijn moeder Sophie was een heel goede kartracer. “Ik heb als kind niets anders gezien”, zegt Max. “Aan tafel was racen hét gespreksonderwerp.” Toch was het echt zijn eigen keuze om te stoppen met school en voor de Formule 1 te gaan. “Ik zat niet graag in een klaslokaal, ik voelde me gevangen tussen de muren. Ik heb uiteindelijk de school verlaten zonder diploma, dat was een groot risico. Ik besef dat nu heel goed en ik zou het anderen niet aanraden. Maar dit was zonder twijfel mijn kinderdroom, die vier wielen en die motor. Ik houd ervan hard te gaan en limieten op te zoeken. Mijn ouders hebben mij niet gepusht. Dit is wat ik zelf wou. Dit is mijn passie.”

Bron: autobahn.eu

Bron 2

Puntwoorden:

De omgeving

De aangeboren eigenschappen

De cultuur

De socialisatie

De gewoonte

Bewust/ onbewust

Aangeboren

Aangeleerd

De gedragsverandering

Nature

Nurture

2.2 Een leven lang leren

Hoofdstuk 2	Een leven lang leren	
Boek	Blz. 22 en 23	
Werkboeksite	Ale oefeningen	
Film/clip	clip: aangeboren of erfelijk?	
Kijkvragen	Zie onderaan en in powerpoint	

In het kort: het socialisatie proces wordt bepaald door je omgeving en het leren tijdens je leven

Hoe **socialiseer** je?

- Informatie en aanwijzingen
- Imitatie
- Ervaringen
- Experimenteren

Sociale controle: *mensen in je omgeving letten op je gedrag*

- Elkaar **corrigeren** (**belangen** spelen een rol)
- **Sancties (belonen of straffen)** = *manieren waarop iemand laat merken of je iets goed of fout gedaan hebt*

In het **socialisatieproces** blijf je vaak zonder erbij na te denken steeds **aanpassen** en **leren** een leven lang! Door bv.:

- Verhuizen/emigreren
- Nieuwe regels en gewoonten

Internalisatie: *aangeleerde normen en waarden zijn vanzelfsprekend gedrag geworden*

Door dit socialisatieproces ontwikkel je je **identiteit** = *de persoon die jij bent geworden door alle kenmerken die bij jou horen en je ervaringen*

Vrij om te zijn wie je bent, maar we hebben ook verschillende rollen (afhankelijk waar en met wie je bent)
 sociaal wenselijk gedrag

Rolpatronen: gedrag dat we van elkaar verwachten in bepaalde situaties

Gendernormen → **rolbevestigend** ↔ **roldoorbrekend**

Genderneutraal: *er wordt helemaal geen onderscheid meer gemaakt tussen mannen en vrouwen*

Clip +kijkvragen: bekijk de clip en mail de antwoorden op de kijkvragen naar m.groenewegen@rocmondriaan.nl

Clip: een levenlang ontwikkelen

Dia 12.

“Het nodig om je een leven lang te blijven ontwikkelen.” In het filmpje worden diverse argumenten genoemd waarom dit noodzakelijk is. Schrijf 2 argumenten op die je gehoord hebt.

2.2 Een leven lang leren

NEPWERELD - Jaren geleden begon **Chloë Sterk** met haar blog 'Fashionista Chloë'. "Bloggen was nog onbekend en op Instagram ging het om de gezellige kiekjes. Maar nu is het een keiharde business. Sommige influencers verdienen 1.000 euro per post." Chloë ergerde zich steeds meer aan de in scène gezette foto's. "Hoever ga je voor die like?" Ook hoorde ze steeds meer verhalen over burn-outs en depressies, ook van volgers. "Dan denk ik: wat doen we elkaar aan?" Ze ruilde haar fashionblog daarom in voor een onlineplatform met eerlijke verhalen. "Tijdens mijn reis naar Gambia realiseerde ik mij dat er zoveel meer te delen valt dan alleen maar outfitjes." Bron: FunX, tmo.nl

Hoe leren we?

In paragraaf 2.1 las je dat het socialisatieproces op verschillende plekken plaatsvindt, zoals in je gezin, in je vriendengroep en op school. Hoe werkt dit precies?

- Door **informatie** en **aanwijzingen**. Een vriend vertelt je wat een goede plek is om te chillen, je vader zegt dat je niet mag vloeken.
- Door **imitatie** van anderen. Kinderen leren swipen op een tablet doordat ze hun ouders nadoen. En misschien volg jij weleens een online tutorial om beter te worden in gamen, visagie of koken.
- Door **ervaringen**. Als je, zoals Chloë in de intro, merkt dat je ergens ongelukkig van wordt, probeer je het te veranderen. En als iemand in je familie kanker heeft gehad, gebruik je het woord 'kanker' minder snel als scheldwoord.
- Door zelf te **experimenteren**. Wat werkt en wat niet? Als je iemand wilt versieren, merk je snel of je het verkeerd aanpakt. De volgende keer probeer je dan iets anders.

Goed of fout gedrag?

Of je op de juiste manier socialiseert, wordt voortdurend gecontroleerd door mensen om je heen. Als je in een winkel voordringt, zeggen anderen daar iets van. En wanneer je veel spijbelt, spreken je ouders en leraren je hierop

aan. Dit noemen we **sociale controle**, *mensen in je omgeving letten op hoe jij je gedraagt*. Sociale controle vindt overal plaats: thuis, op school, op je werk en op straat. Het is meestal makkelijker om een vriend te corrigeren dan een vreemde. Daarbij speelt ook je **belang** mee: wat heb je er zelf aan als je iemand aanspreekt op zijn gedrag? Doet een vriend onaardig tegen je, dan wil je dat hij daarmee stopt. Als zomaar iemand op straat brutaal tegen je is, denk je eerder: laat maar zitten.

Bij sociale controle maken we vaak gebruik van **sancties**. Dat zijn *manieren waarop iemand laat merken of je iets goed of fout gedaan hebt*. Een beloning is een positieve sanctie, bijvoorbeeld een complimentje van je leraar of een loonsverhoging. Strafwerk en een bekeuring zijn negatieve sancties. Alle sancties zijn bedoeld om je gedrag te beïnvloeden.

Steeds opnieuw aanpassen

We blijven ons hele leven leren. Wanneer je begint op een nieuwe school of verhuist naar een ander land, moet je je aanpassen aan nieuwe regels en gewoonten. Soms zijn die heel anders dan je gewend bent. In Nederland kijk je de ander aan als je elkaar begroet, in Japan is dat juist onbeleefd.

“Houd patserbakken in de gaten”

ZWOLLE – De politie IJsselland wil met behulp van tips van burgers auto's, scooters, sieraden en grote huizen van criminelen afpakken. “Bijna iedereen kent in zijn of haar omgeving wel mensen die in een auto rondrijden die ze onmogelijk kunnen betalen. Dat soort vermoedens willen we graag horen”, zegt een woordvoerder. “Jongeren kunnen zich gaan afvragen waarom ze nog moeten studeren, als een vriend door de verkoop van wiet op een mooie scooter kan rijden. Dat willen we voorkomen.” Bang voor valse beschuldigingen is de politie niet.

Bron: de Volkskrant

Bron 3

Zonder na te denken

Veel dingen die je aanleert, worden later heel vanzelfsprekend. Zoals rechts rijden in het verkeer en je hand opsteken als je iets wilt vragen: je doet het automatisch en hoeft er niet meer over na te denken. We noemen dat **internalisatie**, aangeleerde normen en waarden zijn vanzelfsprekend gedrag geworden.

Jouw identiteit

In het socialisatieproces ontwikkel je uiteindelijk jouw eigen identiteit. Je **identiteit** is de persoon die jij bent, gevormd door alle kenmerken die bij jou horen en je ervaringen. Zo is de één een christelijke Rotterdammer die naar hardrock luistert en komt een ander uit de Achterhoek, heeft Turkse roots en houdt van hiphop.

Rolpatronen

In Nederland mag je zelf bepalen wie je wilt zijn, hoe je je kleedt en hoe je je gedraagt. Toch kennen we ook **rolpatronen**, gedrag dat we van elkaar in bepaalde situaties verwachten. Bij een rol horen je gedrag, maar ook je

klleding, je gezichtsuitdrukking, je lichaamshouding en je taalgebruik. Iedereen heeft **verschillende rollen**. De ene keer 'ben' je het kind van je ouders, dan weer leerling, vriend of vriendin. Door rollen aan te nemen, passen we ons aan de omgeving aan. Dat kan helpen bij de omgang met anderen, maar soms is het juist fijn om je rol los te laten en meer jezelf te kunnen zijn.

Rollen doorbreken

In elke cultuur bestaan er ideeën over hoe je je als man of als vrouw zou moeten gedragen. Denk maar aan de kleding die je draagt of het werk dat je doet. De normen die 'horen' bij het man-zijn of vrouw-zijn, noemen we **gendernormen**. Vaak zie je dit rolgedrag terug in reclames: de man prijst een boormachine aan terwijl de vrouw aan schoon wasgoed ruikt. We noemen dit **rolbevestigend**. Het omgekeerde is **roldoorbrekend** gedrag, gedrag dat niet direct bij iemands rol past.

Gendernormen zijn sinds de jaren zestig aan het veranderen. Het verschil tussen 'typische' jongens- en meisjesdingen wordt steeds kleiner. We noemen iets **genderneutraal** als er helemaal geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen vrouwen en mannen. Je ziet dat bijvoorbeeld in kledingwinkels waar geen speciale dames- en herenafdelingen zijn.

“Mevrouw of meneer? Nee, mezelf”

Nanoah Struik (20) uit Emmen heeft een genderneutraal paspoort. Op de plek waar normaal een M of V staat, staat een X. “Ik was 14 of 15 toen ik merkte dat dingen niet klopten. Ik ben als vrouw geboren. Soms voel ik me ook vrouwelijk. Bijvoorbeeld als ik ongesteld ben, misschien komt dat wel door de hormonen. Maar soms voel ik me ook juist mannelijk. En af en toe voel ik me geen van beiden. Het is moeilijk uit te leggen; het is iets wat ik vanbinnen heel sterk ervaar.” Struik is een van de ruim een half miljoen Nederlanders die zich niet duidelijk man of vrouw voelt. Zij noemen zichzelf ook wel non-binair.

“Soms brengt het hokjesdenken van andere mensen mij in vervelende situaties. Mensen die zich hardop afvragen of ik een jongen of meisje ben. Of dat ik op een festival wordt geweigerd bij de damesdouches omdat ik er niet uitzie als een dame.”

“Het betekent voor mij heel veel dat in mijn paspoort geen V staat maar een X. Dan is mijn identiteitsbewijs ook daadwerkelijk een afspiegeling van wie ik ben.”

Bron: womeninc.nl

Bron 4

23

Puntwoorden:

De aanwijzingen

Imiteren/ de imitatie

De ervaring

Experimenteren

Socialiseren

De sociale controle

De sanctie

Aanpassen

Aanleren

vanzelfsprekend

Internalisatie

De identiteit

Het rolpatroon

De rol

Sociaal wenselijk

De gendernorm

Genderneutraal

Rolbevestigend

Roldoorbrekend

Oefentoetsvragen

1.

Lees het artikel en beantwoord de vragen.

Hetzelfde en toch verschillend

Schaatsers Ronald en Michel Mulder zijn een eeneiige tweeling. Ze zien er hetzelfde uit, en denken over veel dingen hetzelfde. Tijdens de NK Sprint reden ze ook een keer exact dezelfde tijd op de 500 meter: 37.87. “Maar we zijn toch echt totaal verschillende mensen,” vindt Michel. “Voor

een belangrijke wedstrijd ruimt Ronald zijn hotelkamer helemaal op, anders kan hij niet rijden. Bij mij is het altijd een zootje.” En wie heeft een erger ochtendhumeur? “Michiel, dat is geen geheim”, lacht Ronald.

- a. Welke aangeboren eigenschappen (nature) herken je in de tekst? Noem er een.
- b. Welke aangeleerde eigenschappen (nurture) herken je in de tekst? Noem er twee.
- c. Waarvan zijn Michel en Ronald voorstanders? Ze zijn aanhanger van NURTURE / NATURE, want:

2. Mensen hebben allerlei verschillende rollen.

Bedenk vijf rollen die jij zelf in je huidige leven hebt.

2.3 Wat is normaal?

Hoofdstuk 3	Wat is normaal?	
Boek	Blz. 26 en 27	
Werkboeksite	Alle oefeningen	
Film/clip	x	
Kijkvragen	x	

In het kort:

In het socialisatie proces ontwikkel je een eigen identiteit. In je puberteit ga je vooral op zoek naar jezelf, jouw eigen waarden en normen.

Puberteit:

- periode tussen kindertijd en volwassenheid
- Leren eigen keuzes maken
- Experimenteren
- Seksuele identiteit
- Vrijheid ↔ grenzen

Verschillen in normen en waarden:

- Accepteren van verschillen: tolerant
- Asociaal gedrag is een grens

Groepsnormen:

- Bij een groep horen van mensen met dezelfde normen en waarden
- Groepsdruk = het gevoel hebben dat je je moet aanpassen aan de gewoonten van de groep.
- Buitensluiten en/of pesten op school, werk of online (ALTIJD MELDEN)

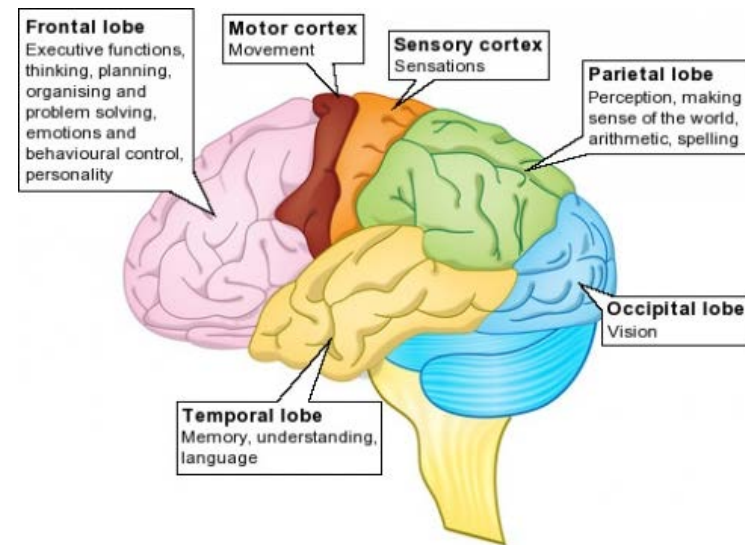
Het puberbrein: Nieuwe verbindingen worden aangelegd en oude verbindingen verbroken.

- achterste delen eerst volledig ontwikkeld
- het voorste deel het laatst: voor verstandelijke functies, zoals:

- ✓ plannen
- ✓ organiseren
- ✓ abstract denken
- ✓ sociaal gedrag
- ✓ impulsbeheersing

- tot 22-25 jaar

Pupers ↔ volwassenen/ouders : generatieconflict= *meningsverschil dat veroorzaakt wordt door leeftijdsverschil*

2.3 Wat is normaal?

16 JAAR EN UITGEBLUST - Als 16-jarige kwam **Maaïke** maandenlang thuis te zitten met een burn-out. "Ik had het altijd druk: met hockey, een bijbaantje, veel vrienden en vriendinnen. En school, want ik wilde dokter worden. En toen ineens ging het mis. Ik had nergens zin in, lag alleen maar op de bank en huilde veel. Ik weet nu hoe ik een burn-out kan voorkomen: meer genieten van het leven. Niet alles hoeft perfect te zijn. Als ik geen dokter kan worden, dan maar niet, ga ik gewoon wat anders doen."

Bron: Psychologie Magazine

"En toen ineens ging het mis"

Je grenzen opzoeken

In paragraaf 2.1 en 2.2 las je dat je in het socialisatieproces je eigen identiteit ontwikkelt. Vooral als je jong bent, ga je op zoek naar wie je zelf nu eigenlijk bent. Wat zijn jouw waarden en normen? Dat hoort bij de **puberteit**, de periode tussen kindertijd en volwassenheid. Die zoektocht is niet altijd even makkelijk en gaat vaak met vallen en opstaan. In deze periode denk je veel na over jezelf en je omgeving. Je gaat meer je eigen **keuzes maken**: welke kleren je draagt, wie je vrienden zijn en naar welke muziek je luistert.

Veel jongeren experimenteren in deze fase, bijvoorbeeld met alcohol of drugs. Ook ontwikkel je je seksuele identiteit. Je wordt verliefd en ontdekt of je op jongens of op meisjes valt, of op allebei. In de puberteit ben je vooral op zoek naar meer vrijheid, maar ontdek je ook je **grenzen** en welke dingen wel of niet bij je passen.

Normen en waarden verschillen

Wat voor de een normaal is, vindt een ander raar. Zo vindt de één het normaal om af en toe te blowen, terwijl een ander dat nooit zou doen. En terwijl de één niet zo snel zal bellen in een volle treincoupé, vindt een ander dat

geen probleem. Als je **tolerant** bent, accepteer je dat sommige mensen andere waarden en normen hebben dan jij en zich daardoor anders gedragen.

Steeds minder klederdracht

SPAKENBURG - Steeds minder vrouwen in Spakenburg lopen nog in traditionele klederdracht. Tien jaar geleden waren het er nog 600, nu zijn er nog geen 200 over. **Mevrouw Koelewijn (70)** is een van hen. "Sommige mensen denken dat het onhandig is en dat het veel tijd kost. Maar dat valt heel erg mee. Ik kan er alles in doen wat ik wil. Op een doordeweekse dag kost het aankleden me zo'n halfuur. Als ik gewone kleren zou moeten dragen, voel ik mij niet op mijn gemak. In klederdracht ben ik gewoon mezelf." Maar jongeren in Spakenburg moeten er niet aan denken. "Het is dan net alsof ik uit een museum ben weggelopen. Of erger: alsof ik er bekrompen ideeën op nahoud", zegt **Joke (18)**.

Bron: AD

In Nederland is er veel ruimte voor verschillen tussen mensen. Maar er zijn ook grenzen aan welk gedrag geaccepteerd wordt en welk gedrag niet. Iemand die *geen rekening houdt met anderen*, vertoont **asociaal** of abnormaal gedrag. Een lichte vorm van asociaal gedrag is spugen op straat. Een zware vorm is als voetbalhooligans een treinstel slopen. Dit laatste voorbeeld maakt duidelijk dat een belangrijke grens ligt bij wat de wet verbiedt.

Groepsnormen

De meeste mensen, en vooral jongeren, vinden het fijn om bij een groep te horen. Je draagt dezelfde soort kleren, luistert naar dezelfde muziek en rookt of drinkt als de anderen dat ook doen. Je gedraagt je dus naar de waarden en normen van die groep. Soms is er sprake van **groepsdruk**, *het gevoel dat je je móet aanpassen aan de gewoonten van de groep*. Doe je dat niet, dan levert dat spanning op.

Soms sluit een groep met opzet iemand uit. Dat kan onderdeel zijn van pestgedrag. **Pesten** is een maatschappelijk probleem. Eén op de drie leerlingen op de middelbare school krijgt ermee te maken. Jongeren worden buitengesloten, uitgescholden en zelfs bedreigd of geslagen. Als pesten gebeurt via internet en sociale media noemen we het **cyberpesten**. Als je te maken krijgt met pestgedrag, is het belangrijk om dit niet voor jezelf te houden. Vertel het aan je ouders, aan je mentor of aan de vertrouwenspersoon op school. Ook online kun je tips en informatie vinden over pesten.

Verschillen met ouders

De zoektocht naar je identiteit tijdens de puberteit is niet altijd even makkelijk. Tot je 25e jaar (dus zelfs nog ná je puberteit) zijn je **hersenen** in ontwikkeling. Dit zorgt ervoor dat jongeren heftigere emoties hebben en het lastiger vinden om de gevolgen van hun gedrag in te schatten. Dit kan, soms onbedoeld, leiden tot onbegrip en ruzies tussen ouders en hun kinderen. Daarbij botsen jouw waarden en normen met die van je ouders. Je kunt discussies krijgen over uitgaan, kleding, gamen of het gebruik van je telefoon. Vaak is er in zo'n situatie sprake van een **generatieconflict**: *een meningsverschil dat veroorzaakt wordt door een verschil in leeftijd*. Ouders zijn in een andere tijd opgegroeid en hebben daardoor andere normen. Ze hadden als tiener geen smartphone en gingen anders met elkaar en met hun ouders om. Wat jouw ouders vroeger hebben geleerd, hebben ze niet op dezelfde manier doorgegeven aan jou.

Onze samenleving en onze cultuur **veranderen** namelijk voortdurend. De samenleving ziet er nu anders uit dan toen jij werd geboren. En hoe het over twintig jaar zal zijn, weten we nu nog niet.

“Ik ben vaak uitgescholden voor manwijf”

Roxanne Hehakaija (33), beter bekend als Rocky, is de Nederlandse koningin van het straatvoetbal. Zij is het eerste en enige vrouwelijke lid van de Street Legends, het beste straatvoetbalteam ter wereld. Ook is ze het eerste vrouwelijke karakter in het voetbalspel FIFA. “Ik ben vroeger vaak uitgescholden voor manwijf. Ik ben 1 meter 91 lang, droeg trainingspakken en had mijn haar strak naar achter geknoopt. Tijdens een voetbalwedstrijd tegen Legmeervogels was ik het enige meisje in het team. Nadat ik drie keer had gescoord, stapte er een vader van de tegenstander naar me toe en zei: ‘Ze zeggen dat jij een meisje bent, maar daar geloof ik niks van, trek je broek naar beneden en laat dat maar eens even zien.’ Er werd mij heel duidelijk gemaakt dat ik anders was dan andere meisjes. Als ik in de spiegel keek zag ik een manwijf. Ik werd er heel onzeker van. Nog steeds heb ik hier soms last van, maar het werkt ook in mijn voordeel: mensen vergeten me niet snel. En ik laat me niet op mijn kop zitten. Ik laat mijn voeten spreken. Ik ben wel een manwijf dat jou een panna geeft.”

Bron: Het Parool

Bron 6

Puntwoorden:

De puberteit

Keuzes maken

Grenzen

Tolerant zijn

Sociaal gedrag

Abnormaal gedrag

Asociaal gedrag

Groepsnormen

Groepsdruk

Pesten

Cyberpesten

Ontwikkeling van de hersenen

Generatieconflict

2.4 Bij welke groep hoor je?

Hoofdstuk 4	Bij welke groep hoor je?	
Boek	Blz. 28 en 29	
Werkboeksite	Alle oefeningen	
Film/clip	clip: cultuurgroepen clip: Jongerenculturen	
Kijkvragen	Zie onderaan en in powerpoint	

In het kort:

Met wie ga je om?

- Mensen met wie je een klik hebt, met wie je je **identificeert**
identificatie: *je herkent bepaalde kenmerken van jezelf bij de ander*
- Mensen die bij de groep horen waar je je verbonden meevoelt, waarmee je je identificeert
groepsidentificatie: *je voelt je verbonden met een groep omdat je dezelfde kenmerken of gewoonten hebt*
- Groepen op grond van:
 - plaats
 - geloof
 - belangen/problemen
 - smaak/ interesses

- **Jongencultuur:** *een groep jongeren met dezelfde waarden, normen en gewoonten, ontstond door:*
- Veranderingen in de samenleving in de **zestiger jaren:**
 - van een **wij naar een ik samenleving**
 - het individu is minder lid van een groep, wil **persoonlijke- vrijheid en ontwikkeling → individualisering**
 - **ontkerkelijking**
 - **welvaart**
 - **meer vrije tijd**
- Jongeren kiezen hun **eigen pad → keuzestress / identiteitscrisis**
- **Individualistische samenleving** : er is minder sociale cohesie → eenzaamheid

Clip +kijkvragen: bekijk de clip en mail de antwoorden op de kijkvragen naar m.groenewegen@rocmondriaan.nl

filmpje: [Cultuurgroepen](#)

Er is een groot verschil in de cultuur van Nederland van voor de Tweede Wereldoorlog (voor 1950) en ná de Tweede Wereld oorlog (na 1950) Hieronder staan allerlei woorden, deel ze in bij de juiste lijst.

Opdracht

Maak een lijst 'voor 1950' en een lijst 'na 1950)

ontkerkelijking – verschil in sociale klassen – bijbaantje - jong werken – vrouwen huisvrouw – economische groei – sterke gezagsverhoudingen – studiebeurzen – verzuilde samenleving – eigen levensstijl voor jongeren – wij samenleving – emancipatiebeweging – studeren voor de rijken – jongerencultuur – verzorgingsstaat – vader de baas van het gezin – individualistische samenleving –werken voor het gezinsinkomen

Filmpje: [clip: jeugdculturen](#)

In het filmpje zie je allerlei voorbeelden van jeugdculturen.

1. Waarom waren er vóór de tweede wereldoorlog géénjongerenculturen?
2. Welke 3 kenmerken onderscheiden jongeren zich van anderen als zij bij een bepaalde een jongerencultuur horen?
3. In het filmpje zie je 11 voorbeelden van jongerenculturen in een tijdperk voorbij komen.
 - a. Bij welke jongerencultuur hoor jij? Welke 3 kenmerken horen bij jouw groep? (de kenmerken v vraag 2)
 - b. Bij welke jongerencultuur zou je ook wel willen horen , leg uit waarom?

2.4 Bij welke groep hoor je?

ER KOMEN ALLEEN MENSEN DIE ELKAAR RESPECTEREN - Robin (17): "Ik ga naar Pinkpop, Lowlands, Zwarte Cross ... Ik let minder op de bands die er komen, maar ga vooral voor de sfeer. Op festivals is het meer relaxed dan in een discotheek of club. Er zijn weinig idioten die je uitschelden als je per ongeluk tegen ze aanstoot of ze verkeerd aankijkt. Op festivals komen bijna alleen maar mensen die respect hebben voor anderen. Je ziet de meest rare vogels, maar je kunt met iedereen een praatje maken. Ik whatsapp nog steeds met gasten die ik op festivals heb leren kennen."

"Met iedereen een praatje maken"

Een 'klik' hebben

Omgaan met anderen heeft veel met identificatie te maken. Met **identificatie** bedoelen we dat je bepaalde kenmerken van jezelf herkent bij de ander. Je hebt bijvoorbeeld hetzelfde gevoel voor humor of je houdt van dezelfde soort muziek. Die overeenkomsten zorgen ervoor dat je een 'klik' hebt en goed met elkaar kunt opschieten.

Groepsgevoel

Jongeren horen vaak bij een of meer groepen. Robin voelt zich op zijn gemak op festivals, terwijl een ander liever naar een sportclub of naar de scouting gaat. We noemen dit **groeps-identificatie**, je voelt je verbonden met een groep mensen omdat je dezelfde kenmerken of gewoonten hebt.

Dat geldt soms zelfs voor mensen die je nooit hebt gezien. Als je op een vliegveld in het buitenland iemand Nederlands hoort praten, voel je direct een band omdat je allebei de Nederlandse nationaliteit hebt.

Hoe ontstaat een groepsgevoel?

Je kunt je om verschillende redenen verbonden voelen met bepaalde groepen in de samenleving, bijvoorbeeld door:

- De **plaats** waar je woont of vandaan komt. Soms hebben mensen uit dorpen een sterke band omdat ze gewoonten met elkaar delen of hetzelfde dialect spreken. En mensen met bijvoorbeeld een Surinaamse achtergrond delen naast eetgewoonten of muziekvoorkeur ook geschiedenis met elkaar.

"Geen Koningsdag meer in Bedum"

BEDUM - De Oranjevereniging Bedum wordt met opheffing bedreigd. Het is daarom maar de vraag of er volgend jaar nog Koningsdag gevierd wordt. "Het ledental is de laatste jaren sterk afgenomen. Ook het aantal donateurs is teruggelopen. Er zijn nu vier bestuursleden overgebleven van wie er twee eind dit jaar stoppen vanwege hun leeftijd", zegt de voorzitter. Als zich voor 1 december niemand meldt, houdt de vereniging op te bestaan. "Dan is er dus niemand meer die iets leuks organiseert op Koningsdag."

Bron: dvhn.nl

Bron 7

- **Geloof.** Nederlandse joden voelen zich verbonden met elkaar door de gewoonten van hun godsdienst. Hetzelfde geldt voor hindoes, boeddhisten en christenen die naar dezelfde tempel of kerk gaan.
- **Belangen of problemen.** Treinreizigers die allemaal te maken hebben met een lange vertraging door een kapotte trein, voelen zich slachtoffer van dezelfde situatie. Daardoor ontstaat er een groepsgevoel.
- **Smaak of interesses.** Wanneer je graag naar misdaadseries kijkt, dan praat je daarover met je vrienden.

Als jongeren veel dingen met elkaar delen, zoals muziek, kleding en andere gewoonten, vormen ze met elkaar een **jongerencultuur**, een groep jongeren met dezelfde waarden, normen en gewoonten. Als je bijvoorbeeld van metal houdt, ga je samen met andere metalheads naar festivals.

De samenleving verandert

Jongerenculturen kennen we vanaf de jaren zestig. De **welvaart**, de *gemiddelde hoogte van de inkomens in een land*, steeg. Daardoor hoefden jongeren niet meer direct na school aan het werk. Ze konden doorleren en kregen bovendien ook **meer vrije tijd**. Ze verdienden hun eigen geld met een bijbaantje en hadden tijd voor hun vrienden. Ook gingen ze zich meer afzetten tegen de waarden en normen van hun ouders en de school.

Tegelijkertijd werd de invloed van de kerk, een verbindende factor, steeds kleiner. Door deze veranderingen gingen mensen op een andere manier naar zichzelf kijken: steeds minder als onderdeel van een groep en steeds meer als een **individu**. Persoonlijke vrijheid en ontwikkeling werden belangrijker. We noemen dat **individualisering**. Voor jongeren betekende dat: meer vrijheid om je eigen pad te kiezen. Je mocht nu bijvoorbeeld zelf kiezen wat je wilde studeren of welk beroep je wilde beoefenen. Die persoonlijke vrijheid biedt mogelijkheden, maar maakt het leven soms ook moeilijker. Zo ervaren jongeren vaker **keuzestress**.

Ik of wij?

In Wat is maatschappijleer? benoemden we al dat het voor een samenleving belangrijk is dat bindingen tussen mensen sterk zijn en dat mensen het gevoel hebben dat ze bij elkaar horen. De **sociale cohesie** is dan sterk en er is een **wij-gevoel**. In een individualistische samenleving zijn de banden tussen mensen losser. Daardoor kun je meer je eigen gang gaan, maar mis je soms ook mensen die naar je omkijken. Eenzaamheid komt bijvoorbeeld steeds vaker voor, zowel onder ouderen als onder jongeren.

“Niemand weet dat ik eenzaam ben”

Bijna de helft van de jongeren zegt zich soms of vaak eenzaam te voelen. **Bryan Vreijzen** (26) uit Tilburg is één van hen. “Dat je eenzaam bent, staat niet op je voorhoofd geschreven. Ik maak gemakkelijk een praatje, dus gaan mensen ervan uit dat het goed gaat. Toch voel ik me elke dag alleen. Vooral toen mijn vader zes jaar geleden overleed aan kanker was het heel erg. Dat verdriet kon ik met niemand delen. Daarom heb ik de Facebookgroep Brabant Maatjes opgericht. Het helpt om je gevoelens te delen met lotgenoten. Erover praten is soms moeilijk, want je wilt niet zielig zijn of anderen afschrikken. Op school werd ik gepest. Ik was de jongen die als laatste werd gekozen bij gym. Als collega’s niet willen afspreken, komt dat gevoel van buitengesloten worden terug. Niemand vraagt: ‘Hoe gaat het nou echt met je?’ De meeste mensen zijn met zichzelf bezig. Je moet altijd maar positief zijn. Dat is volgens mij een deel van het probleem. Als iedereen zijn echte emoties zou laten zien, zouden we met z’n allen minder eenzaam zijn.”

Bron: AD, Bina Ayar

Bron 8

Puntwoorden:

De identificatie

Identificeren

Groepsidentificatie

Groepsgevoel

Jongerencultuur

Welvaart

Vrije tijd

Individu

Individualisering

Keuzestress

Wij-gevoel

Eenzaamheid